

“Adolescents amb trastorns del comportament: ¿Com podem detectar-los? ¿Què s’ha de fer?”

El passat 28 de gener de 2016, es va presentar l'informe Faros HSJD a l'Hospital Sant Joan de Déu “Adolescents amb trastorns del comportament: Com podem detectar-los? ¿Què s’ha de fer?” que tracta sobre els adolescents amb trastorns de comportament.

L'informe va adreçat a familiars d'infants i adolescents amb problemes de comportament i a tots aquells professionals del món de l'educació i de la salut que els tracten (mestres, pedagogs, pediatres, psicòlegs...

L'estudi, coordinat per un equip de professionals de l'Hospital Sant Joan de Déu (Esplugues de Llobregat) amb el doctor Pep Matalí al capdavant, dona a conèixer els resultats d'enquestes realitzades a diferents grups de públics i mira de proposar recomanacions dirigides a cobrir les necessitats actuals per a un correcte abordatge d'aquests problemes. L'objectiu general de l'estudi ha estat analitzar l'opinió dels professionals de pediatria, salut mental, professors i pares.

Llegir informe:

http://issuu.com/hospitalsantjoandedeu/docs/informe_hsjd-ordesa-trastorns-adole/3?e=2148539/33106285

Salut mental: problemes més freqüents a l'adolescència

<http://www.acab.org/fitxer/152/guia%20de%20salut%20dels%20adolescents.pdf>

Guia per a la prevenció primària. Actuacions preventives a l'adolescència. (pàgines 104 i següents).

Activitats

- 1) Què és un trastorn de conducta? Com es classifiquen?
- 2) Quin paper hi juguen els pares i educadors?
- 3) Defineix i explica les característiques del «Trastorn negativista desafiador» (TND)
- 4) Defineix i explica la gènesi i els trets del «Trastorn dissocial»
- 5) Llegeix i prepara una presentació Power-Point o PREZI amb un resum de les principals idees i d'aquelles altres informacions que creguis oportunes de l'informe “[Adolescents amb trastorns del comportament: Com podem detectar-los? ¿Què s’ha de fer?](#)”, coordinat pel doctor Pep Matalí de l'Hospital Sant Joan de Déu. Contesta: *en quina mesura veus reflectida la conducta i el comportament dels teus companys adolescents?*

Un de cada cinc adolescents pateix un trastorn de conducta

28/01/2016 - La crisi dispara en els últims cinc anys el nombre de consultes per trastorns mentals en joves

Les consultes per **trastorns de conducta en adolescents** s'han disparat en els darreres cinc anys, segons un informe presentat avui per Faros Sant Joan de Déu. Els experts assenyalen que la causa principal és la crisi econòmica i que 1 de cada 5 joves han patit al llarg de la seva infància un desordre de conducta.

L'autor de l'informe, el coordinador de la Unitat de Conductes Addictives de l'Hospital Sant Joan de Déu Josep Lluís Matalí, ha explicat que tots els agents implicats han d'actuar de forma coordinada perquè en aquesta història no només hi intervenen els pares, sinó també els professors.

Per tal de realitzar l'estudi, 'Adolescents amb trastorns de comportament', l'equip de Sant Joan de Déu ha entrevistat prop de 1.300 individus, entre els quals es van entrevistar pares, educadors, pediatres i professionals de la salut mental.

Els problemes que han mostrat un major increment i que, per tant, han rebut un major nombre de visites als serveis de salut, han estat les dificultats d'aprenentatge i el Trastorn per dèficit d'atenció amb hiperactivitat, conegut com a TDAH. Alhora, el nombre de consultes motivades pel Trastorn negativista desafiant (TND) o trastorns socials han augmentat considerablement.

Quan cal començar a preocupar-se?

L'estudi assegura que la desobediència en els nens i la rebel·lia, pel que fa als adolescents, són comportaments normals. Però els trastorns de conducta es poden detectar perquè són més persistents i, entre les actituds que caracteritzen el comportament del nen en qüestió, es troba la contínua infracció de les normes socials i els drets de la resta de persones.

Alhora, l'informe adverteix que la societat actual no ajuda a crear un bon diagnòstic, ja que el valor de **l'individualisme, la poca tolerància al malestar i la necessitat d'obtenir una recompensa immediata** contribueixen a l'increment de nens emocionalment fràgils, que es caracteritzen per ser irritables i amb propensió a l'agressivitat.

En total, la majoria de professionals enquestats ha detectat en els últims cinc anys un augment del comportament negatiu entre els adolescents actuals. Tanmateix, l'estudi no mostra que la prevalença d'aquesta conducta hagi augmentat.

<http://www.fannewsclub.cat/1-de-cada-5-nens-pateix-un-trastorn-de-conducta/>

Salut mental: problemes més freqüents a l'adolescència

Guia per a la prevenció primària. Actuacions preventives a l'adolescència.
<http://www.acab.org/fitxer/152/guia%20de%20salut%20dels%20adolescents.pdf>

Trastorns afectius (pàgina 104, 105 i 106)

Podem classificar els trastorns afectius en:

- Trastorns maníacs (trastorn bipolar).
- Trastorns depressius.

La característica específica dels trastorns afectius (depressió/mania) és que en un moment donat es produeix un canvi (síntoma) que abans no hi era. A diferència de com passa en els adults, la irritabilitat i l'agressivitat predominen sobre la resta de components.

La **depressió** és un trastorn de l'estat de l'humor caracteritzat per tristesa i incapacitat per experimentar plaer, persistent en el temps i que deteriora les relacions laborals, escolars i socials de la persona.

La **mania** sol manifestar-se per eufòria, excitació i hiperactivitat motora i verbal. La tristesa i l'eufòria poden associar-se o ser substituïdes per irritabilitat i/o agressivitat. Ambdós trastorns solen incloure alteracions del son i de la gana. És important saber que els símptomes afectius poden correspondre a un trastorn afectiu específic o poden ser el símptoma d'un altre quadre psico-patològic greu o lleu (consum de tòxics, etapa prodròmica d'un trastorn esquizofrènic, trastorns adaptatius).

Senyals d'alarma del quadre maníac

- Irritabilitat, agressivitat.
- Idees de grandesa i de poder-ho fer tot.
- Excitació, eufòria exagerada.
- Parla accelerada i/o inconnexa.
- Descontrol d'impulsos (conducta sexual, joccompulsiu).
- Insomni sense sensació de cansament.
- Conducta explosiva i desorganitzada.
- Dificultat en fixar l'atenció.
- Abús de tòxics.
- Idees de persecució, idees delirants

Senyals d'alarma del quadre depressiu

- Tristesa.
- Irritabilitat, mal humor, agressivitat.
- Pèrdua de la capacitat per interessar-se i gaudir (anhedonia).
- Descens del rendiment acadèmic.
- Idees de suïcidi o pensaments persistents sobre la mort.
- Queixes somàtiques (mal de cap, mal de panxa).
- Pessimisme, apatia, avoriment persistent.
- Culpabilitat excessiva, menyspreu personal.
- Astènia.
- Pensament enlentit.
- Descens del rendiment acadèmic.
- Aïllament social.
- Lentitud psicomotora.
- Insomni o somnolència.
- Pèrdua de la gana, aprimament.
- Queixes somàtiques (mal de cap, mal d'estómac).
- Abús de tòxics.

Trastorn negativista desafiador (TND) (Veure trastorn agressiu: pàgina [81](#) i [82](#))

Trastorn dissocial (pàgina [107](#) i [108](#))

Característiques:

- Serioses dificultats per mantenir conductes adequades a les expectatives de les figures d'autoritat (pares, mestres).
- Falta repetida de respecte als drets.
- Falta de cooperació, desafiament i comportament hostil cap a les figures d'autoritat

Aquests trastorns, que poden començar abans dels 10 anys d'edat (la qual cosa comporta pitjor pronòstic), es solen presentar com:

- Agressió a persones o animals (amençar, barallar-se, ser cruel amb els animals).
- Destrucció de propietats (iniciar focs, destruir objectes urbans).
- Enganys, mentides o robatoris (agafar el cotxe d'un altre, robar en una botiga, mentir per aconseguir un benefici).
- Greu violació de les normes ("fugar-se", "fer campana", arribar tard a casa).
- Conductes d'oposició i desafiament (discussions, insults, desafiaments)

Altres trastorns psiquiàtrics

- Trastorn de conducta alimentària (pàgina [109](#) i [110](#))
- Trastorns d'ansietat (Pàgina 112)
- Trastorn obsessiu-compulsiu
- Trastorn esquizofrènic (pàgina 113)
- Trastorn d'identitat sexual, etc.

Activitats

- 1) Què és un trastorn de conducta?
- 2) Quin paper hi juguen els pares i educadors?
- 3) Defineix i explica les característiques del «Trastorn negativista desafiador» (TND)
- 4) Defineix i explica la gènesi i els trets del «Trastorn dissocial»
- 5) Llegeix i prepara una presentació Power-Point o PREZI amb un resum de les principals idees i d'aquelles altres informacions que creguis oportunes de l'informe "[Adolescents amb trastorns del comportament: Com podem detectar-los? ¿Què s'ha de fer?](#)", presentat al gener de 2016 a l'Hospital Sant Joan de Déu. Contesta: en quina mesura veus reflectida la conducta i el comportament dels teus companys adolescents?

Més consultes per trastorns en adolescents

Un de cada cinc nens manifesta desordres de salut mental o de conducta

CARINA FARRERAS, Barcelona

Notícia de La Vanguardia, 28/01/2016

Els professors es queixen, les famílies els pateixen. Semblen coincidir segons la seva opinió: nens i adolescents irritants. Impulsius, moguts, desafiadors, negatius, agressius, amb baixa tolerància a la frustració... Els pares estan desbordats i els mestres no saben com educar-los i com evitar que interfereixin en la dinàmica de grup de la classe. Al final, arriben a oïda del sistema sanitari: les **consultes** per **trastorn** de **conducta** s'han **disparat**.

Un de cada cinc nens i adolescents tindrà al llarg de la seva infantesa algun trastorn de salut mental i una gran majoria manifestarà un desordre de conducta: trastorn dissociat, desafiament a l'autoritat o hiperactivitat. Sense un abordatge adequat pot derivar, en el pitjor dels escenaris, en comportaments delictius.

“La situació, que s’ha agreujat amb la crisi, exigeix que abordem aquest tema entre tots els agents implicats de forma coordinada”, afirma Josep Lluís Matalí, coordinador de la unitat de conductes addictives del servei de psiquiatria i psicologia infantil de l’hospital de Sant Joan de Déu i autor de l’informe Adolescents amb trastorns de comportament, que en desgrege dels xavals indica que el mal comportament pot ser un símptoma d’un problema a casa o amb els amics que s’expressa amb desafiament i desautorització. “Però aquesta conducta sense tractar pot acabar sent un gran factor de risc”.

Els agents implicats als quals al·ludeix són els que han estat consultats en aquest estudi d'àmbit estatal i amb una mostra de 1.300 individus: pares, educadors, pediatres i, finalment, professionals de la salut mental, psicòlegs o psiquiatres.

Quan comença a ser preocupant el comportament d'un adolescent? La desobediència en els nens i la rebel·lia en els adolescents són normals. Els trastorns de conducta es caracteritzen per ser persistents en els qui els pateixen i perquè infringeixen les normes socials i els drets de les altres persones. La societat actual no ajuda a formar-se un bon diagnòstic ja que, com sosté l'estudi, “l'individualisme, la poca tolerància al malestar i la necessitat d'obtenir una recompensa immediata” contribueixen a l'increment de “nens emocionalment fràgils”, irritables, amb propensió a l'agressivitat si no obtenen el que volen, cosa que, tot plegat, no condueix necessàriament a un diagnòstic mèdic.

En conjunt, la majoria dels professionals enquestats (i fins i tot un 96% dels pediatres) han detectat un augment d'aquests comportaments negatius entre

els pre i adolescents actuals en major mesura en els últims cinc anys. La prevalença, tot i això, no ha augmentat significativament.

Els pediatres són els primers a diagnosticar els trastorns malgrat que els símptomes es mostren a casa o a l'escola. Però allà les alarmes no s'encenen... o se silencien. En ocasions, el retard en el diagnòstic deriva, segons es mostra, en la dificultat de distingir entre un comportament merament adolescent d'un comportament més preocupant que ha de ser atès correctament, en ocasions, amb l'ajuda de professionals.

“Una de les conclusions de l'informe és la falta d'informació que tenen els pares i la poca formació dels mestres en la detecció”, afirma el psicòleg clínic.

Però també s'amaga, perquè pares i mestres s'inculpen mútuament del problema i, en comptes de treballar conjuntament com suggereix Matalí, es miren amb desconfiança, com si fossin part del problema i també de la solució. Els pares reconeixen problemes de conducta (un 60,5% de la mostra), encara que la presència d'un possible trastorn se situa en el 15%. I estan preocupats pels problemes d'aprenentatge (que influeixen en els problemes de conducta). Però el 50% afirma que a l'escola no van detectar un comportament preocupant en el seu fill. No obstant això, alhora tampoc no van comunicar a l'escola els problemes del fill per desconfiar de la capacitat dels educadors i del centre per gestionar el seu cas des d'un abordatge professional. “Els progenitors temen ser culpabilitzats pels educadors o, fins i tot, en centres poc integradors, existeix el temor que l'alumne sigui expulsat”, manifesta l'autor de l'estudi.

Per la seva part, els professors creuen que les famílies estan desbordades, els seus horaris laborals no els permeten dedicar el temps que els seus fills necessiten, no els escolten i desconeixen els seus problemes. A més, indiquen que no exerceixen un correcte control ni saben posar límits. L'educació i la disciplina, asseguren, recau íntegrament en el centre educatiu. Segons el parer dels docents, els pares han de recuperar l'autoritat perduda, vetllar pels seus resultats acadèmics i confiar més en les escoles.

Per a Matalí, les manifestacions d'aquests nens, irritabilitat, agressivitat i desafiament, resulten desgastadors per a tothom i per als professors en particular perquè dinamiten les dinàmiques de les classes. “En definitiva, es busca el culpable i no es treballa conjuntament per veure quin és el problema de fons”, conclou. Aquesta és una de les raons per les quals els pares, en comptes d'anar al tutor, busquen l'assessorament del pediatre en primer lloc, o el psicòleg o psiquiatre, si tenen més de 14 anys. Aquests professionals no estan coordinats amb els recursos educatius dels centres escolars.

<http://www.lavanguardia.com/vida/20160128/301717007846/consultes-trastorn-conducta-adolescents-disparades.html>

Com més crisi, més nens amb problemes de conducta

La falta de límits i els problemes econòmics, darrere de l'augment dels trastorns de comportament

LARA BONILLA Barcelona – Diari ARA 28/01/2016

Les tensions familiars repercuteixen en el comportament dels nens, i en els últims cinc anys s'ha detectat un augment dels trastorns de conducta en menors provocat, en part, pels problemes econòmics de les famílies. Així ho constata l'estudi de l'Hospital Sant Joan de Déu «**Adolescents amb trastorns de comportament, com podem detectar-los? Què cal fer?**»

“Quan un pare perd la feina i no pot pagar la hipoteca, l'escola o les activitats extraescolars, es genera tensió a casa”, assegura Josep Matalí, psicòleg clínic i coordinador de la unitat de conductes addictives del servei de psiquiatria i psicologia de Sant Joan de Déu. Aquest psicòleg explica que els nens són “vulnerables” als problemes que es viuen a casa derivats de la crisi i l'atur. “Un nen que pateix pel pares es pot portar malament a l'escola. O un nen que veu com el pare crida a casa, pot fer el mateix a l'escola”, raona Matalí, que posa èmfasi en el fet que el que s'ha detectat és “un augment dels símptomes dels problemes de comportament” dels infants i no tant un augment de la prevalença. “El nen exterioritza així el seu malestar, però en situació de normalitat es pot recuperar”, afegeix.

L'informe s'ha elaborat a partir de les dades recollides en una enquesta realitzada entre 1.300 pares i mares, professors, pediatres i professionals de la salut mental de l'Estat que han posat sobre la taula un altre problema: la disminució dels recursos dels sistema educatiu i sanitari, que ha provocat que “s'expressin” problemes de comportament que potser abans es podien contenir. “No és que hi hagi més TDAH, sinó que el que hi havia ara s'ha expressat per aquesta disminució de recursos”, afegeix Josep Matalí, que també és el coordinador de l'informe. No és l'únic motiu. La falta de límits, no tenir temps per als fills o famílies desbordades també són factors de risc que poden provocar trastorns de conducta en els adolescents.

EI TDAH

La majoria dels professionals enquestats (un 96% dels pediatres) ha detectat un augment dels trastorns de conducta, que ja són la primera causa de consulta en els serveis de salut mental per a nens i adolescents. Les dificultats d'aprenentatge i el trastorn per dèficit d'atenció (TDAH) són els problemes de comportament que han experimentat un augment més gran. El TDAH afecta entre el 3% i el 7% de la població i es caracteritza per hiperactivitat i dificultat per mantenir l'atenció. També ha crescut el nombre de consultes per trastorn negativista desafiador (TND) i per trastorn dissociat. Els primers símptomes per detectar algun d'aquests trastorns són el desafiament a l'autoritat, la baixa tolerància a la frustració i el dèficit d'atenció.

Més formació i recursos

Davant d'aquestes situacions, el coordinador de l'informe aconsella consultar amb un professional -normalment el pediatra és el referent dels pares- que avaluï el cas i faci una proposta d'intervenció. Reconeix que, a curt termini, no es recuperaran els recursos, però Matalí sí que creu que es pot millorar la coordinació entre tots els dispositius per atendre aquests adolescents així com la formació de professors i pediatres en els trastorns de comportament. "Ha sigut una de les demandes dels professors. No són psicòlegs i no saben com actuar a les aules quan es troben amb aquests problemes", reconeix Matalí. Els pediatres, al seu torn, desconeixen els recursos educatius existents.

Es calcula que un de cada cinc nens tindrà al llarg de la seva infància o adolescència algun trastorn de conducta. És més freqüent entre els nois i en la majoria de casos es dona entre els 13 i els 16 anys.

http://www.ara.cat/societat/mes-crisi-nens-problemes-conducta_0_1512448793.html

Els trastorns de conducta a l'adolescència

Escrit per Xavier Costa - CSMIJ El Prat

Publicat el dilluns, 20 Gener 2014

Adreça URL <http://orientat.org/mes-de-15-anys>

L'entrada a l'adolescència acostuma a ser una època convulsa i difícil pels adolescents i els seus pares. “Sempre ha de tenir l'última paraula”, “no se li pot dir res”, “sempre està enfadat”, “em fa por com reaccionarà, ja no sé com dir-li les coses”. Són frases que sentim sovint a la consulta de pares preocupats per la conducta del seu fill adolescent, però quan és que realment hi ha un problema que necessita tractament?

Què és un trastorn de conducta?

Són un conjunt de símptomes que s'allunyen del comportament normal i que consisteix en un patró repetitiu i persistent de conducta antisocial, agressiva o desafiant. Per poder diagnosticar-lo cal que aquest comportament persisteixi com a mínim durant sis mesos i que assoleixi nivells importants de violació de la conducta socialment esperada per l'edat. També cal que aquest comportament influeixi negativament a nivell personal, social, acadèmic i familiar.

Els símptomes més comuns poden ser: nivells excessius de baralles i provocació, crueltat cap a altres persones i cap els animals, destrucció greu de la propietat, conducta incendiària, robatori, mentida repetitiva, absentisme escolar i fuga de la llar, i rebequeries i desobediència extraordinàriament freqüents i greus. Davant dels adolescents amb possible trastorn de la conducta, cal que ens preguntem primer si ha aparegut amb l'entrada a l'adolescència o si “sempre ha estat així”. Si apareixen a l'adolescència pot ser només simptomatològic de la crisi adolescent. Però si aquestes dificultats apareixen en una edat molt primerenca el pronòstic pot ser més greu si no es dona una intervenció precoç.

La conducta dels adolescents

La conducta alterada sol ser una manifestació d'algun malestar que el noi o la noia se sent abocat a expulsar-lo. Aquest malestar acostuma a ser inconscient, és a dir, no saben què i per què els passa. L'única cosa que saben és que necessiten urgentment treure's aquest malestar del damunt i la via més ràpida que troben per fer-ho és posar-ho en l'altre (projecció). La pròpia impotència i malestar que senten davant les seves pròpies emocions la fan sentir a l'altre: és llavors quan els pares, o els mestres, se senten impotents i sense poder entendre la conducta dels fills o dels alumnes. La conducta alterada té com a finalitat, doncs, anul·lar l'altre fent-lo sentir impotent i sense capacitats per pensar ni actuar de manera adequada. I al ser inconscient és incontrolable i repetitiva. A més a més, aquestes explosions conductuals acaben generant una baixa autoestima que es manifesta amb una important alteració de l'autoimatge (la imatge que tenen d'ells mateixos, com es veuen), que passa de ser infravalorada (“no puc aportar res de bo a ningú”, “no sóc digne de ser estimat”) a ser sobrevalorada (“ningú no pot amb mi”, “estic per sobre de tot i de tothom”).

El paper dels pares

La conducta alterada té com a finalitat alterar l'altre, anul·lar-lo i fer-lo sentir impotent. És per això que la conducta, perquè pugui ser corregida, abans ha de ser entesa. Quan l'adolescent explota de ràbia i aconsegueix que l'adult es quedi bloquejat, o també s'enfadi, sent un alleujament ja que ha aconseguit treure's el malestar del damunt i posar-

ho en l'altre. Però aquesta sensació és temporal, ja que, a l'anar-se deteriorant el seu entorn (pares i mestres se senten cada cop més impotents i desesperançats) i no trobar maneres més adequades de canalitzar la seva frustració, les alteracions de la conducta no fan més que agreujar-se.

El més important, doncs, és intentar no perdre la calma ni el control. Cal que l'adolescent senti que l'adult pot suportar els seus atacs, que se'n fa càrrec. Encara que l'adult se senti impotent, o no entengui el que li està passant, és fonamental que mantingui la calma. També pot ser útil que, enlloc d'enganxar-se en discussions estèrils (normalment no són productives, sinó que només tenen com a objectiu bloquejar l'altre), pugui anar verbalitzant-li els sentiments: "veig que t'estàs enfadant", "estàs molt enrabiat". I després buscar un altre moment més adequat per parlar les coses. Si els pares i els adolescents se senten molt sobrepassats per aquestes situacions i no troben la manera de trencar aquest cercle, cal que consultin a un especialista.

A la pràctica

- El més important és no perdre mai la calma. Com que la conducta alterada té com a finalitat bloquejar l'altre, la millor manera de no "alimentar-la" és no deixar-se endur per la impotència.
- Durant la crisi conductual els pares sovint se senten impotents i bloquejats. Cal donar sempre una imatge de solidesa i tranquil·litat.
- Si els pares no saben què fer és millor no fer res que deixar-se endur per la frustració del moment. Cal tenir molt present que la finalitat de la crisi és que els pares també perdin els papers.
- Després de la crisi conductual s'ha de parlar del que ha passat. Mai no s'ha de fer en el moment de la crisi, ja que l'adolescent no està en condicions de pensar ni dialogar.
- És fonamental que els pares sempre donin la impressió de cohesió i coherència en les seves decisions. Cal que els pares tractin les seves discrepàncies en la intimitat, ja que veure el poder de la seva agressivitat pot angoixar-lo encara més.
- Cal deixar espai a l'adolescent perquè es reclogui a la seva habitació amb les seves coses. Una bona manera pot ser fer els dinars i/o els sopars sempre en família.

No seria una bona idea ingressar el meu fill en un internat a on el puguin redreçar?

Rotundament no. Forma part del procés normal de l'adolescència el rebutjar tot el que vingui dels pares, ja que es viu la relació amb ells de manera molt ambivalent. Això vol dir que, malgrat els atacs explícits que fa l'adolescent contra els pares, els necessita molt, i separar-lo d'ells només pot agreujar les seves dificultats.

És bo castigar els fills amb allò que més els agrada, com per exemple el futbol?

L'esport i les aficions acostumen a ser una vàlvula d'escapament pels adolescents. Prohibir-los no soluciona mai res, al contrari, ja que molts adolescents s'acaben deprimint al no trobar cap al·licient en el seu dia a dia. A més, castigar-los fomenta els aspectes infantils i el que ens interessa és potenciar els aspectes madurs i autònoms.

<http://orientat.org/inici/11-edat/11-15-anys/18-els-trastorns-de-conducta-en-l-adolescencia>